

YÜKSEK BAŞARILI ÖĞRENCİLERDE EBEVEYN BAŞARI BASKISI ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI*

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Namık Kemal HASPOLAT¹, İlhan YALÇIN²

* Bu çalışma birinci yazarın “Yüksek Başarılı Öğrencilerde Psikolojik Belirtilerin Birey, Aile ve Okul İle İlgili Değişkenler Tarafından Yordanması” başlıklı doktora tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

1 Dr. Öğr. Üyesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, nhaspolat@erzincan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1755-7393.

2 Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, yalcini@ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6407-9606.

Geliş Tarihi: 08.09.2021 Kabul Tarihi: 30.12.2021 DOI: 10.37669/milliegitim.992912

Öz: Bu çalışmanın amacı yüksek başarılı öğrencilerin algıladıkları ebeveyn başarı baskısını ölçmek için bir ölçme aracı geliştirmektir. Araştırmada ölçeğin kapsam geçerliği için literatür taraması, yüksek başarılı öğrencilerle odak grup görüşmesi ve kompozisyon çalışması yapılmış, ayrıca alan uzmanlarının görüşüne başvurulmuştur. Araştırma iki aşamalı bir yaklaşım ile gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) için 325 yüksek başarılı lise öğrencisine hazırlanan ölçek maddeleri uygulanmıştır. AFA sonucunda toplam varyansın %51,33’ünü açıklayan, 15 madde ve tek faktörden oluşan bir yapı elde edilmiştir. AFA sonucunda elde edilen faktör yapısı 302 öğrenciden oluşan çalışma grubunda Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) ile tekrarlanmıştır. DFA’dan elde edilen bulgular, Ebeveyn Başarı Baskısı Ölçeğine İlişkin (EBBÖ) 15 madde ve tek faktörlü yapının yeterli uyum iyiliği değerlerine sahip olduğunu göstermiştir. Ölçüt geçerliliği için ebeveyn başarı baskısı ile eğitim stresi, aile eleştirisi ve beklentisi, anne-baba özerklik desteği arasındaki ilişkiler incelenmiştir. EBBÖ’den elde edilen ölçümlerin güvenilirliği; Cronbach Alfa ve test tekrar test yöntemleri ile incelenmiştir. Sonuçlar güvenilirlik katsayılarının kabul edilebilir olduğunu göstermiştir. Maddelerin ayırt ediciliğini belirlemek amacıyla düzeltilmiş madde toplam korelasyonu hesaplanmış, ayrıca %27’lik alt-üst grup karşılaştırmaları yapılmıştır. Madde analizleri ölçekte yer alan maddelerin tamamının ayırt edici olduğunu göstermiştir. Araştırma sonucunda EBBÖ’nün geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ve yüksek başarılı öğrenciler üzerinde ebeveyn başarı baskısını ölçmek amacıyla kullanılabileceği göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: ebeveyn başarı baskısı, yüksek başarılı öğrenciler, fen lisesi, üstün yetenekliler, akademik başarı

STUDY OF DEVELOPING SCALE OF PARENTAL ACHIEVEMENT PRESSURE ON HIGH-ACHIEVING STUDENTS

Abstract:

The aim of this study is to develop a measurement tool to measure the parental achievement pressure that high-achieving students experience. In the study, literature review, focus group interviews with high-achieving students and composition studies were conducted for the content validity of the scale, and the opinions of experts in the related field were also consulted. The research was carried out with a two-stage approach. In the first stage, scale items prepared for Exploratory Factor Analysis (EFA) were applied to 325 high-achieving high school students. As a result of EFA, a structure consisting of 15 items and a single factor was obtained, which explained 51.33% of the total variance. The factor structure obtained through EFA was repeated with Confirmatory Factor Analysis (CFA) in the study group consisting of 302 participant students. The findings obtained from the CFA showed that the 15-item and single-factor structure of the Parental Achievement Pressure Scale (PAPS) had sufficient goodness-of-fit values. For criterion validity, the relationships between parental success pressure and educational stress, family criticism, expectation, and parental autonomy support were examined. Reliability of measurements obtained from PAPS was determined through Cronbach Alpha and test-retest methods. The results of reliability analysis showed that the reliability coefficients were acceptable. In order to determine the discrimination of the items in the scale, the corrected item-total correlation was calculated and 27% lower-upper group comparisons were made. The item analyses indicated that all of the items in the scale were distinctive. The result of the research showed that PAPS is a valid and reliable measurement tool and can be used to measure parental achievement pressure on high-achieving students.

Keywords: parental achievement pressure, high-achieving students, science high school, gifted students, academic achievement

Giriş

Birçok farklı ülke, eğitimde akademik başarıyı vurgulamaktadır ve bu vurgu, ebeveynlerin çocuklarına karşı başarılı olmaları yönünde baskı uygulamalarına neden olmaktadır (Ciciolla, Curlee, Karageorge ve Luthar, 2017; Deb, Strodl, Sun, 2015; Ma, Siu ve Tse, 2018; Ringeisen ve Raufelder, 2015). Başarı baskısının temelinde çocuklarının gelecekte iyi bir kariyer, yüksek düzeyde sosyal statü ve zengin bir yaşam edinmelerini sağlamaya yönelik ebeveyn bilişleri bulunmaktadır. Bu bilişler çocukların eği-

timinde baskın rol alarak, ebeveynlerin baskı uygulamalarında etken olabilmektedir (Kapıkıran, 2016; Yang ve Shin, 2008; Sarma, 2014).

Ebeveyn başarı baskısı kavramı (parental achievement pressure) özellikle son yıllarda araştırmacıların dikkatini çeken bir kavram haline gelmiştir. Birçok araştırmacı bu yapıyı benzer şekilde tanımlamıştır. Başarı baskısı; ebeveynlerin yüksek düzeyde belirlediği başarı ölçütlerinin karşılanmaması durumunda ebeveynlerin çocukların çabasını onaylamaması ve çocuklarında bu beklentiyi karşılayamayacaklarına olan inancıdır (Riley, 2003). Ebeveynlerin çocuklarından aşırı çalışma ve yüksek not beklentisi, gerçekçi olmayan başarı beklentisi, başka çocuklarla kıyaslama ve onların başarılarını küçümseme gibi davranışlardır (Kapıkıran, 2016; 2019). Öğrencilerin kendileri ya da ebeveynleri tarafından başarılı olmaya yönelik dayatılan bir duygudur (Harty, 2019). Çocuklarının akademik başarısını artırmak için ebeveynler tarafından sergilenen her türlü zorlayıcı davranıştır (Kaynak, Koçak ve Kaynak, 2021). Araştırmacılar baskıyı üç boyutlu bir yapıda tanımlamıştır. Psikolojik baskı; suçlama, korku, kaygı, karşılaştırma gibi ebeveyn davranışlarının çocuk üzerindeki etkisi, kısıtlama boyutunda ise başarıyı arttırmak için ders çalışma dışındaki faaliyetleri sınırlandırma, yüksek beklentiler de ise çocuğun kapasitesinin çok ötesinde akademik beklentiler sahip olma vardır (Kaynak vd., 2021).

Başarı baskısı kavramı açıklanırken sıklıkla yüksek düzeydeki ebeveyn beklentileri vurgulanmaktadır. Ebeveynlerin çocuklarının başarılarına yönelik beklentileri doğal bir durum olarak görülebilir. Ebeveyn beklentilerine yönelik yapılan bir meta-analiz çalışmasında, ebeveyn beklentilerinin öğrencilerin akademik başarısına katkısı olduğu belirlenmiştir (Danışman, 2017). Diğer taraftan başarı baskısı, ebeveyn beklentilerinden farklı olarak, zorlama, cezalandırma, karşılaştırma ve kapasitenin ötesindeki beklentileri ifade etmektedir. Başarı baskısının öğrencilerin akademik başarılarına beklendiği gibi katkısının olmadığı, hatta olumsuz yönde etkilediğini gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Ciciolla vd., 2017; Conner, Pope ve Galloway, 2010; Ma vd., 2018; Su, 2012).

Öğrencilerde ebeveyn başarı baskısına yönelik algının oluşumunda; sınav başarısızlıkları, iyi bir okul kazanma, ödev yükü, ebeveynlerin kendi aralarındaki ve çocukların arasındaki sosyal karşılaştırmalar, ebeveyn fedakarlıkları, aileye yönelik minnettarlık hissetme, kültürel etki, yüksek standartlar, sınıf temelli performans değerlendirilmesi, kardeş karşılaştırmaları ve öğretmen beklentileri gibi faktörler rol oynamaktadır (Chen, 2012; Garn ve Jolly, 2014; Liu ve Tein, 2005; Sarma, 2014; Schleider ve Weisz, 2016). Suhas ve Sathiyaseelan tarafından yapılan bir çalışmada (2020) çalışma grubunda yer alan öğrencilerin %82'sinin bu faktörler nedeniyle ebeveyn başarı baskısı yaşadıkları belirlenmiştir. Ayrıca başarı düzeyinin yüksek olduğu okul ortamı ve öğrenciler arasında rekabet, bu baskıların hissedilmesinde en temel faktörlerdir (Galloway, Conner ve Pope, 2013; Guerra, 2016; Harty, 2019; Jeremy ve Fisher, 2012; Kalaboukas, 2005).

Başarı baskısı öğrencilerde psikolojik ve fizyolojik açıdan olumsuz sonuçlara neden olmaktadır. Ergen ve genç yetişkinler ile yapılan çalışmalarda baskının depresyon, kaygı ve stres üzerinde etkili olduğu görülmüştür (Ang ve Huan, 2006; Beiter vd., 2015; Ciciolla vd., 2017; Liu ve Tein, 2005; Ma vd., 2018; Riley, 2003; Snapp, 2010; Su, 2012). Benzer şekilde, baskının kendine zarar verme (Conner vd., 2010; Yates, Tracy ve Luthar, 2008), intihar (Ang ve Huan, 2006; Lee, Wong, Chow ve McBride-Chang, 2006; Sarma, 2014), somatik şikayetler ve saldırganlık (Robinson, 1991), madde kullanımı (Conner vd., 2010; Luthar, 2003) ve sınav kaygısı (Lee vd., 2006; Ringeisen ve Raufelder, 2015; Suhas ve Sathiyaseelan, 2020) gibi birtakım psikolojik belirti ve davranış bozukluklarıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Ebeveyn başarı baskısı özellikle yüksek başarılı öğrencilerin deneyimledikleri bir durumdur. Yüksek başarılı öğrenci kavramı; standart zekâ veya başarı testi ile ölçülebilen, ortalamanın üzerinde bir potansiyel gösteren veya bir ya da daha fazla akademik alandaki üstün performansa sahip öğrenciler için kullanılan çatı bir kavramdır (Haspolat, 2021). Bu çalışmada %5'lik dilim ve üzerinde öğrenci kabul eden fen lisesi öğrencileri, yüksek başarılı öğrenci olarak kabul edilmiştir. Araştırmacılar eğitim hayatları boyunca başarılar elde etmiş, sınıfının ve okulunun en iyi öğrencileri arasında olan ve bu başarılarını devam ettiren, akademik olarak yüksek performans gösteren bu öğrencilerin akranlarından daha fazla baskıya maruz kaldıklarını belirtmiştir (Jeremy ve Fisher, 2012; Feld ve Shusterman, 2015; Trudeau, 2009). Çünkü bu öğrencilerin ebeveynleri, genel eğitim içerisindeki öğrencilerin ebeveynlerinden farklı olarak daha fazla başarı yönelimlidir (Hurly, 1991; Yao, 1985). Ablard ve Parker'a göre (1997) başarılı ve üstün yetenekli çocukların aileleri çocuklarına en üst test puanlarına ulaşmaları için ısrarcı olan, zorlayan ve hatalara karşı eleştirel tutum sergileyen ailelerdir. Weissbourd (2011) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, öğrencilerin üçte birinden fazlası ve ebeveynlerin yarısı, iyi bir üniversitede eğitim almanın iyi bir insan olmaktan daha önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Özellikle, bu düşünceye sahip olan ebeveynlerin, çocukları istedikleri üniversiteye giremezlerse hayatlarının mahvolacağını düşündükleri, çocuklarının ise daha az mutlu oldukları ve daha fazla ahlaki problemler yaşadıkları görülmüştür. Weissbourd (2011) baskının ailesel boyutuna dikkat çekerek ve bu aileleri "*başarı obsesyonlu ebeveynler*" olarak nitelendirmiştir.

Genel eğitim içerisinde öğrencilerin yaşadığı başarı baskısı ile yüksek başarılı öğrencilerin yaşadıkları baskılar benzerlik gösterse de bazı farklılıklar olabilir. Genel eğitim içerisindeki öğrencilerin yaşadıkları baskıların temelinde ders çalışmama ve akademik başarılarını arttırma yönünde zorlamalar olduğu düşünülmektedir. Bu baskının temelinde çocuğun başarılı olmasını sağlama isteği vardır. Yüksek başarılı öğrencilerin yaşadıkları baskı ders çalışma ve başarılı olma, ödevlerini yapma gibi genel öğrencilerin yaşadıkları ebeveyn baskısından kısmen farklılaşmaktadır. Bu öğrencilerin başarı baskısı noktasında karşılaştıkları ebeveyn davranışları; başarıdan tatmin olmama, başarılarının devamı için ek çalışmalar bekleme ve buna zorlanma, sürekli

olarak yüksek başarılı öğrencilerle kıyaslanma, çocuktan çok başarısı ile gurur duyma, başarıyı sahiplenme ve başarısızlık durumunda tüm başarıları yok sayma ve çocuğu reddetme gibi ebeveyn davranışlarını içermektedir (Haspolat, 2021). Bu bağlamda başarıya yönelik bu baskıların ebeveynler tarafından bilinçli bir şekilde yapılması “*başarı istismarı veya akademik istismar*” olarak değerlendirilebilir. Akademik olarak istismar edilen yüksek başarılı öğrencilerin ebeveynleri bu durumun farkında olmadan yani baskının çocuk üzerindeki zararını fark etmeden yapması ise çocuk ihmali olarak değerlendirilebilir.

Belirtilen bu ebeveyn davranışlarının yüksek başarılı öğrencilerde de bazı psikolojik sorunlara yol açtığı bilinmektedir. Yapılan birçok çalışmada ebeveyn başarı baskısının yüksek başarılı ergenlerin depresyon, kaygı ve stres yaşamalarında önemli bir etken olduğu görülmüştür (Albano, 2011; Conner vd., 2010; Guerra, 2016; Haspolat, 2021; Potter, 2017; Suldo vd., 2009; Suldo ve Shaunessy-Dedrick, 2013). Ayrıca bu psikolojik belirtilerin yanında baskı, yaşam doyumunda azalmaya (Albano, 2011; Sherman, 2016), başarısızlık korkusuna (Garn ve Jolly, 2014) ve umutsuzluğa (Holleran, 2008) yol açmaktadır. Yüksek başarılı öğrenciler için daha da endişe verici bir durum ise baskının mide bulantısı, cilt ve tırnak yeme, uykusuzluk, kilo kaybı, baş ve vücut ağrıları vb. somatik belirtilere neden olabilmesidir. Ayrıca baskı ile mücadele stratejisi olarak bu öğrencilerin kendine zarar verme, alkol, madde ve ilaç kullanımı gibi yöntemlere başvurdukları görülmektedir (Conner vd., 2010; Feld ve Shusterman, 2015; Galloway vd., 2013; Harty, 2019).

Araştırma sürecinde ilgili alanyazın doğrultusunda yüksek başarılı ya da üstün yetenekli olarak kabul edilen öğrenciler üzerinde yapılan araştırmaların yanında, genel lise öğrencileri üzerindeki ebeveyn başarı baskısına yönelik yapılan araştırmalar incelenmiştir. Bu çalışmalarda başarı baskısını ölçmek amacıyla çeşitli ölçme araçlarının kullanıldığı görülmüştür. Bu kapsamda, Sarma'nın (2014) geliştirdiği Akademik Başarı İçin Ebeveyn Baskısı Ölçeği, Sun, Dunne, Hou ve Xu'nun (2011) geliştirdiği Ergenler İçin Eğitim Stresi Ölçeğinin Çalışma Baskısı alt ölçeğinden ve Kapıkıran (2016) tarafından Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı ve Desteği Ölçeğinden yararlanılmıştır.

Yüksek başarılı öğrenciler ile yapılan çalışmalarda genellikle ebeveyn başarı baskısının Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğinin (Frost, Marten, Lahart ve Rosenblate, 1990) alt boyutları olan Ebeveyn Beklentileri ve Ebeveyn Eleştiri boyutları ile ölçüldüğü görülmektedir (Sherman, 2016; Snapp, 2010). Çalışmalarda aynı zamanda DeCarlo ve Luthar (2000) tarafından geliştirilen Ebeveyn Değerleri Ölçeği de kullanılmıştır (Ciciolla vd., 2017; Luthar ve Becker, 2002). Belirtilen ölçek çalışmalarının yanı sıra yüksek başarılı öğrenciler ile ilgili yapılan nitel çalışmalar incelenmiştir (Harty, 2019; Kregel, 2015; Potter, 2017). Bu çalışmalarda yer alan öğrencilerin ebeveyn beklentilerini nasıl algıladıkları, neler hissettikleri ve yaşadıklarıyla ilgili bilgilerden madde yazımında yararlanılmıştır.

Alanyazında farklı ölçme araçları olmasına karşın, bu araçların geliştirildiği çalışma gruplarının genel eğitim sistemi içerisinde seçildiği görülmektedir. Yüksek başarılı öğrencilerin ebeveynlerine ait beklentilerin ve eğitime verdikleri değer farklılık gösterebileceği, beklentilerin aşırı olmasının öğrenciler tarafından başarı baskı olarak algılanabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin algıladıkları ebeveyn başarı baskının yüksek başarılı öğrenci grubu üzerinde geliştirilmiş bir ölçme aracı ile belirlenmesinin daha sağlıklı ölçme sonuçları vereceği göz önünde bulundurularak, araştırma kapsamında yüksek başarılı öğrencilerde ebeveyn başarı baskını ölçmek amacıyla ölçme aracı geliştirilmesi önemli görülmüştür. Bu bağlamda yapılan çalışmada, yüksek başarılı lise öğrencilerinde ebeveyn başarı baskısı algısını ve bu algıya ait yapıyı kavramsallaştırmak için Ebeveyn Başarı Baskısı **Ölçeğinin** (EBBÖ) geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Araştırma öncesinde Ankara Üniversitesi Etik Kurulundan ve Millî Eğitim Bakanlığında doktora çalışması kapsamında gerekli yasal izinler alınmıştır. Ölçeğin geliştirilme sürecinde Devellis'in (2003) belirttiği sekiz aşamadan yararlanılmıştır. Bu aşamalar sırasıyla şöyledir; alanyazın taraması, madde havuzunun oluşturulması, ölçek formatına karar verilmesi, uzman görüşlerinin alınması, madde geçerliğinin sağlanması, ölçeğin uygulanması, maddelerin değerlendirilmesi ve son olarak ölçeğin optimize edilmesidir.

Fen Lisesi Öğrencileri ile Kompozisyon Çalışması

Erzincan Fen Lisesi'nde öğrenim görmekte olan 43 öğrenci ile betimsel tarama gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerden aşağıdaki soruların cevabı olabilecek içerikte kompozisyon yazmaları istenmiştir.

- Anne ve babanız için başarınızın önemi ve onların size yönelik beklentileri,
- Bu beklentilerin karşılanmaması durumunda anne ve babanızın size ve aile dışındakilere yönelik tepkileri,
- Bu süreçte sizin yaşadıklarınız,
- Bu duruma ilişkin duygu ve düşünceleriniz.

Yapılan betimsel çalışma esnasında katılımcıların kendilerini rahat ifade edebilmeleri için toplanan verilerin sadece bilimsel amaçla kullanılacağı, kompozisyon içeriğinin bir başkası ile paylaşılmayarak gizliliğe dikkat edileceği açıklanmış ve bu nedenle öğrencilerden herhangi bir bilgi istenmemiştir. Kompozisyon yazımı esnasında katılımcıları etkilememek için herhangi bir uyarana yer verilmemiş, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini rahatça aktarabilmesi için yalnız kalmaları sağlanmıştır. Öğrencilerin yazdıkları kompozisyonlar madde havuzu oluşturmak için içerik analizi ile incelenmiştir.

Odak Grup Görüşmesi

Odak grup görüşmesi fen lisesinde öğrenim gören ikisi onuncu sınıf, ikisi on birinci sınıf ve dördü son sınıfta öğrenim gören toplam sekiz öğrenci (3 erkek, 5 kız) ile gerçekleştirilmiştir. Görüşme fen lisesinde yuvarlak bir masa etrafında yaklaşık doksan dakikalık sürede gerçekleştirilmiştir. Görüşmenin başlangıcında katılımcılara çalışma ile ilgili bilgi verilmiş ve onam formları toplanmıştır. Odak grup görüşme süreci öğrencilerin bilgisi ve izni ile ses kaydına alınmıştır. Ses kaydına alınan içerik daha sonra deşifre edilmiş, yazılı görüşme kayıtları üzerinden elde edilen ölçüğe ilişkin maddeler, madde havuzuna eklenmiştir. Aşağıda madde yazımında yararlanılan ve madde havuzuna eklenen öğrenci ifadelerinden örnekler bulunmaktadır;

Ö-3: *“Ö-1 ve Ö-6 ya katılıyorum. Ö-1’in de dediği gibi insanın kendisinden bir büyüğü iyi bir liseye gittiğinde, senin de iyi bir liseye gitmen konusunda aileden tabi ki baskı oluyor.”*

Ö-3: *“Normalde biz benim akademik başarımın ne olduğu değil de ne olması gerektiği konusunda konuşuruz. Genelde yemek masasında toplanıp, konusu açıldığı zaman, hangi üniversiteye gideceksin, yurt dışında staj yapabilir misin gibi. Ailem ideallerimi falan çok yüksek tutuyor, annem ve babam benden çok şey bekliyorlar yani.”*

Ö-8: *“Ben okulumu değiştirmeyi bile düşündüm. Çünkü bu kadar çalışmayla ben başarısızlığa uğrayabiliyorsam. Her halde bunu daha basit bir okuldayken bu çalışmayla birinci falan olabilirim diye aklımdan geçmedi değil. Ailem desteklemediği için yapmadım böyle bir şey. Pişman da değilim.”*

Ö-1: *“Başarısızlıklarımı söylerken bazen çekiniyorum, utanıyorum. Ama sonuçta onlar benim ailem, ne kadar eleştiri yaparlarsa yapsınlar benim iyiliğimi istiyorlar. Bu yüzden söylemekten az da olsa çekinmemeye çalışıyorum.”*

Ö-2: *“Sınavlardan sonra elbet başka veliler arıyor. Çocuklarını kıyaslamak için, ben buna çok sinir olmuştum. TEOG birden sonra mesela komşunun çocuğuymuş, ben tanımıyorum bile ama arayıp soruyor işte, bu yıla kadar neredeydin hiç aramıyordun, sınav haftası böyle tanımadığım kişiler çıkıp arıyor bizi, buna çok gıcık kapıyorum. Böyle at yarışı gibi yarıştırmasından.”*

Ö-5: *“Babam eğitimci olduğu için, velilerine, işte, arkadaşlarına çocuğum fen lisesini kazandı diye bahsediyor. Onlar sorduğunda ama mesela ben kendi açımdan konuşuyorum. Sokakta işte top oynarken hangi okula gidiyorsun denildiğinde ben çekiniyorum mesela fen lisesi demeye.”*

Sonuç olarak ilgili alanyazın, kompozisyon çalışması, öğrencilerle yapılan odak grup görüşmesi ve uzman görüşleri doğrultusunda 57 sorudan oluşan madde havuzu hazırlanmıştır.

Kapsam Geçerliği Çalışması

Ölçeğin kapsam geçerliğini belirlemek için Lawshe'nin Kapsam Geçerlik Oranı (KGO) ve Kapsam Geçerlik İndeksinden (KGİ) yararlanılmıştır. Öncelikle alan uzmanları listesi oluşturulmuş, madde havuzu hazırlanmış, uzman görüşleri alınarak maddelerle ilgili veriler toplanmış, maddelerin KGO ve KGİ'leri hesaplanmıştır.

Uzman listesi oluşturulurken, uzmanların alanında en az yüksek lisans yapmış olmalarına, çalıştıkları bilim dallarının rehberlik ve psikolojik danışmanlık, ölçme ve değerlendirme, eğitim programları olmalarına dikkat edilmiştir. İki dil uzmanı tarafından havuzdaki maddeler anlaşılabilirlik, yazım ve ifadelerin uygunluğu açısından incelenmiş ve uygun bulunmuştur. Uzmanların cevaplarına göre her bir maddeye ilişkin olarak kapsam geçerlik oranları elde edilmiştir. Elde edilen KGO'ların istatistiksel olarak anlamlılığını test etmek amacıyla Veneziano ve Hooper (1997) tarafından $\alpha=0,05$ anlamlılık düzeyinde belirlenen kapsam geçerlik ölçütlerini gösteren KGO'ların minimum değerleri kullanılmıştır (Tablo 1). Uzman sayısına ilişkin minimum değerler, aynı zamanda maddenin istatistiksel anlamlılığını göstermektedir (Akt: Yurdugül, 2005).

$$KGO = \frac{NG}{N/2} - 1$$

N_c = Maddeye "uygun" diyen uzman sayısı

N = Maddeye görüş bildiren uzman sayısı

Bu kapsamda 14 uzman sayısı için minimum değer olan 0.51'den küçük KGO değerine sahip olan maddeler öçekten çıkarılmıştır. Kapsam Geçerlik İndeksi (KGİ), $\alpha=0,05$ düzeyinde anlamlı olan ve uygulanacak son forma alınan toplam madde KGO ortalamalarından elde edilmektedir.

Tablo 1. Uzman Görüşleri, Kapsam Geçerlik Oranları ve Kapsam Geçerlik İndeksi Tablosu

Madde	Uygun	Düzeltilmeli	Uygun Değil	KGO	Madde	Uygun	Düzeltilmeli	Uygun Değil	KGO
1	14.00	0.00	0.00	1.00	30	13.00	1.00	0.00	0.86
2	12.00	1.00	1.00	0.71	31	14.00	0.00	0.00	1.00
3	14.00	0.00	0.00	1.00	32	14.00	0.00	0.00	1.00
4	14.00	0.00	0.00	1.00	33	14.00	0.00	0.00	1.00
5	10.00	2.00	2.00	0.43	34	14.00	0.00	0.00	1.00
6	9.00	2.00	3.00	0.29	35	13.00	0.00	1.00	0.86
7	10.00	2.00	2.00	0.43	36	14.00	0.00	0.00	1.00
8	10.00	1.00	3.00	0.43	37	8.00	3.00	3.00	0.14
9	14.00	0.00	0.00	1.00	38	14.00	0.00	0.00	1.00
10	12.00	1.00	1.00	0.71	39	12.00	1.00	1.00	0.71
11	10.00	3.00	1.00	0.43	40	10.00	2.00	2.00	0.43
12	10.00	2.00	2.00	0.43	41	13.00	1.00	0.00	0.86
13	14.00	0.00	0.00	1.00	42	11.00	2.00	1.00	0.57
14	14.00	0.00	0.00	1.00	43	14.00	0.00	0.00	1.00
15	13.00	1.00	0.00	0.86	44	13.00	1.00	0.00	0.86
16	14.00	0.00	0.00	1.00	45	12.00	2.00	0.00	0.71
17	10.00	3.00	1.00	0.43	46	10.00	3.00	1.00	0.43
18	14.00	0.00	0.00	1.00	47	12.00	0.00	2.00	0.71
19	14.00	0.00	0.00	1.00	48	13.00	1.00	0.00	0.86
20	13.00	1.00	0.00	0.86	49	10.00	1.00	3.00	0.43
21	10.00	0.00	4.00	0.43	50	9.00	1.00	4.00	0.29
22	10.00	1.00	3.00	0.43	51	14.00	0.00	0.00	1.00
23	14.00	0.00	0.00	1.00	52	14.00	0.00	0.00	1.00
24	12.00	1.00	1.00	0.71	53	14.00	0.00	0.00	1.00
25	11.00	0.00	3.00	0.57	54	14.00	0.00	0.00	1.00
26	6.00	5.00	3.00	-0.14	55	8.00	4.00	2.00	0.14
27	14.00	0.00	0.00	1.00	56	13.00	0.00	1.00	0.86
28	10.00	2.00	2.00	0.43	57	12.00	1.00	1.00	0.71
29	13.00	1.00	0.00	0.86					
Toplam Uzman Sayısı: 14									
Kapsam Geçerlik Oranı: 0.51									
Kapsam Geçerlik İndeksi: 0.73									

Yapılan analiz sonucunda 5-6-7-8-11-12-17-21-22-26-28-37-40-46-49-50 ve 55 numaralı maddelerin KGO değerleri 0.51'in altında olduğu görülmüş ve ilgili maddeler havuzdan çıkarılmıştır. Uzmanlardan gelen dönütler arasında ölçeğe eklenmesi tavsiye edilen iki madde ölçeğe eklenmiştir. Madde havuzu toplamda 42 maddeden oluşmuş ve yapı geçerliği öncesi form elde edilmiştir.

Son Form Ön Çalışması

Alanyazın taraması, kompozisyon çalışması, odak grup görüşmesi ve uzman görüşleri sonucunda hazırlanan 42 maddelik form Erzincan Fen Lisesi'nde onuncu sınıfta eğitim gören 27 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulama bittikten sonra öğrencilere maddelerde anlaşılmayan, çelişkili ya da okurken onları rahatsız eden herhangi bir madde olup olmadığı sorulmuştur. Öğrenciler maddeleri anlamakta sorun yaşamadıklarını, maddelerin açık ve net olduğunu belirtmişlerdir. Son form ön çalışmasından sonra yapıyı test etmek için çalışma grubu oluşturulmuş ve veri toplama aşamasına geçilmiştir.

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) Çalışması

EBBÖ'nün geliştirilmesine yönelik birinci çalışma grubu, 2020-2021 eğitim öğretim yılında, Erzincan, Elazığ ve Yozgat il merkezlerindeki en yüksek puan ile öğrenci kabul eden fen liselerinin 9, 10, 11 ve 12. sınıflarında öğrenim gören 189 (%48,34) kız, 202 (%41.5) erkek olmak üzere toplam 325 öğrenciden oluşmaktadır. Grubun yaş aralığı 14-18 arasında değişmektedir ($M=15.26$; $Ss=1.251$).

Tablo 2. AFA Çalışma Grubuna İlişkin Veriler

Sınıf	Cinsiyet	<i>n</i>	%
9. Sınıf	Kız	50	15.38
	Erkek	35	10.76
10. Sınıf	Kız	28	8.62
	Erkek	16	4.92
11. Sınıf	Kız	47	14.46
	Erkek	36	11.07
12. Sınıf	Kız	65	20
	Erkek	48	14.76
Toplam		325	100

AFA İçin Verilerin Analize Hazırlanması

Ölçme aracı (EBBÖ) uygulandıktan sonra öncelikle, ölçümlerden elde edilen verilerin yapı geçerliği için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. AFA yapılmadan veri setinin faktör analizine uygunluğunun incelenmesi gerekmektedir. Bu incelemede örneklem büyüklüğü ilk sırada yer alırken, faktör analizi çalışmalarında gereken katılımcı sayısının belirlenmesi konusunda farkı görüşler mevcuttur (İlhan ve Çetin, 2014). Kline (1994) faktör analizinde güvenilir sonuçlar için 200 kişilik çalışma grubunu yeterli olduğunu, bazı araştırmacılar ise madde sayısının 5 katından daha fazla katılımcı veya 150 katılımcının olmasını tavsiye etmişlerdir (Pallant, 2016; Tabachnick ve Fidell, 2013). Faktör analizi için uygun örneklem büyüklüğüne yönelik farklı yaklaşımların olduğu görülmekle birlikte, Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk (2016) alanyazında yer verilen ölçütlerden en az ikisini karşılayacak bir büyüklüğe ulaşılmasını önermektedir. Bu kapsamda 325 kişiden oluşan AFA çalışma grubunun alanyazında önerilen yeterli örneklem büyüklüğüne ulaştığı sonucuna varılabilir. Örneklem büyüklüğü incelendikten sonra tek değişkenli normallik ve sonrasında ise çok değişkenli normallik varsayımlarının karşılanıp karşılanmadığı değerlendirilmiştir.

Ölçek maddeleri tek değişkenli normallik sağlanması amacıyla standart z puanlarına dönüştürülmüş, ± 3.3 ($p < .001$) standart z değerinin dışında kalan maddeler uç değer olarak kabul edilmiş (Tabachnick ve Fidel, 2013) ve 26 gözlem veri setinden çıkarılmıştır. Tek değişkenli normallik sağlandıktan sonra çok yönlü uç değerlerin belirlenmesi için Mahalanobis uzaklığı olarak bilinen istatistiksel işlem yapılmıştır. Çok yönlü uç değerler için kabul edilen $p < .001$ manidarlık düzeyi ölçüt alınmış (Çokluk vd., 2016) ve her bir denek için hesaplanan Mahalanobis değeri kritik ki-kare değeri ile karşılaştırılmıştır. İlgili değerlendirme sonrasında iki gözlem veri setinden çıkarılarak çok değişkenli normallik sağlanmıştır. Analiz sonucunda çarpıklık değerinin .212 ve basıklık değerinin -.839 olduğu tespit edilmiştir. Çarpıklık ve basıklık katsayılarının +1 ile -1 arasında sınırlı kalması verilerin normale yakın bir dağılım gösterdiği şeklinde yorumlanabilir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Ayrıca histogram, dal yaprak ve Q-Q grafiklerinden dağılımın normale yakın olduğu görülmüştür. Verilerin normal dağılım varsayımını karşıladığı sonucuna ulaştıktan sonra ilk çalışma grubundan elde edilen veriler üzerinde AFA yapılmıştır. Bu kapsamda elde edilen verilerin faktör analizine uygunluğu Kaiser Meyer Olkin (KMO) katsayısı, Bartlett Küresellik testi ile sınanmıştır ve temel bileşenler analizi gerçekleştirilmiştir. AFA sonuçları yorumlanırken faktör yükünün .32 ve daha üzerinde olması kuralına bağlı kalınmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Bulgular

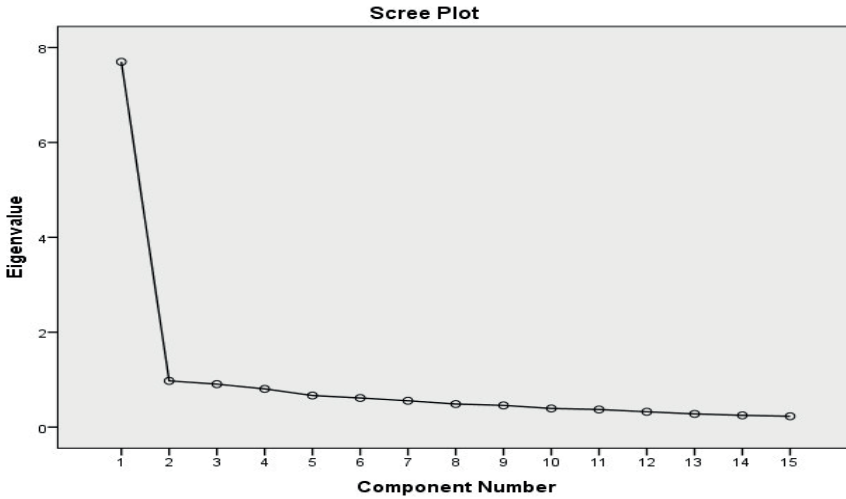
Yapı Geçerliği

Geçerlik analizleri kapsamında maddeler arası gruplaşmaları belirlemek için faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. Faktör analizi sürecinde KMO ve Bartlett's değerleri belirlenmiş ve temel bileşenler analizi gerçekleştirilmiştir. Örneklem verileri ile faktör analizi yapılabilmesi için KMO > .60 ve Bartlett'in Küresellik testi sonucunun anlamlı olması gerektiği belirtilmektedir (Bursal, 2017).

Tablo 3. KMO ve Bartlett's Testi Değerleri

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği		.936
	Ki-kare Değeri	7296.584
Bartlett'in Küresellik Testi	S. Derecesi	861
	<i>p</i>	.000

Tabloda belirtilen değerler, veriler üzerinde faktör analizine izin vermektedir. Yapı geçerliği analizlerinde her bir değişken yükünün .71 olması durumunda mükemmel, .63 olması durumunda çok iyi, .55 olması durumunda iyi, .45 olması durumunda orta, .32 olması durumunda zayıf kalitede madde olarak değerlendirilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu bağlamda .32'in altındaki yük değerlerinin düşük olduğu ifade edilebilir. Analiz sonucunda faktör yük değeri .32'nin altında madde olmadığı ve sekiz faktörlü bir yapının ortaya çıktığı görülmüştür. Analizler tekrarlanmış ve binişik maddeler (faktör yük değeri daha düşük olanlar) ölçekten çıkarılmıştır. Binişik maddelerin çıkarılmasında faktör yükleri arasındaki farkın .1'in altında olması gerekmektedir (Stevens, 2002). Bu kapsamda analizler her madde çıkarılınca yenilenmiş ve sırasıyla 25, 1, 8, 7, 40, 36, 11 ve 39. maddeler binişiklik gösterdiği için ölçekten çıkarılmıştır. Çıkarma işlemi sonrasında üç faktörlü yapı elde edilmiştir. Ancak birinci faktör üzerindeki maddelerin faktör yük değerlerinin yüksek olması ve ayrıca ikinci ve üçüncü faktörlerin öz değerlerinin 1'in, açıkladıkları varyans oranının da %5'in altında olması nedeniyle (Can, 2014) ölçme araçındaki değişkenler tek boyut altında birleşmiştir (Şekil 4).

Şekil 1. EBB Ölçeği Scree Plot Grafiği

Ölçme aracının faktör sayısına karar verebilmek için son olarak Monte Carlo Paralel Analizi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 4’de gösterilmiştir. Monte Carlo Paralel Analizinde SPSS programı ile elde edilen ilk özdeğerler ile paralel analiz tarafından rastgele yaratılmış sonuçlardan elde edilen değerlerin sistematik bir şekilde kıyaslanması gerekmektedir. Yapılan bu kıyaslamada PCA’dan elde edilen Öz Değer, Paralel Analiz ile elde edilen Kritik Değer’den büyükse o faktör tutulur, az ise reddedilir (Pallant, 2016).

Tablo 4. Paralel Analizden Elde Edilen PCA ve Kriter Değerlerin Özdeğerlerle Karşılaştırılması

Bileşen Numarası	PCA’dan Elde Edilen Öz Değer	Paralel Analiz Kritik Değer	Karar
1	7.700	1.3836	Kabul
2	.974	1.2974	Red
3	.905	1.2344	Red
4	.805	1.1770	Red
5	.667	1.1259	Red

Tablo 4 incelendiğinde PCA’dan Elde Edilen Öz Değer ve Paralel Analiz Kritik Değer kıyaslamasında ilgili yapının tek faktörde birleştiği görülmektedir. Ölçek maddeleri üzerinde faktör yükleri en düşük olandan başlanarak maddeler sırasıyla çıkarılarak analizler tekrarlanmış ve .63 (çok iyi ve mükemmel maddeler) üzeri faktör yüküne sahip 15 madde ile tek boyutta %51.332’lik varyans açıklanmıştır. Toplam açıklanan varyans Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Açıklanan Toplam Varyans Miktarları

Faktörler	Başlangıç Öz Değerleri			Toplam Faktör Yükleri		
	Toplam	Var. %	Küm. %	Toplam	Var. %	Küm. %
1	7.700	51.332	51.332	7.700	51.332	51.332
2	.974	6.491	57.823			
3	.905	6.032	63.855			
4	.805	5.366	69.220			
5	.667	4.444	73.665			
6	.614	4.090	77.755			
7	.555	3.700	81.455			
8	.486	3.240	84.694			
9	.457	3.044	87.739			
10	.392	2.613	90.352			
11	.370	2.468	92.820			
12	.323	2.151	94.971			
13	.278	1.854	96.825			
14	.248	1.651	98.476			
15	.229	1.524	100.000			

Açıklanan varyans miktarının tek boyutlu ölçeklerde %30 ve üzeri olması yeterli olarak kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2007). Bu bağlamda ölçeğin açıkladığı %51 varyansın yeterli olduğu söylenebilir. Faktör yapısı ve yükleri ise Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. EBBÖ Faktör Yapısı ve Yükleri

Madde No	Maddeler	Faktör Yüğü	h^2
M3	Ebeveynlerim, kardeşlerimin ya da akrabalarımın başarısını benim başarımla karşılaştırır. (ebb1)	.700	.490
M5	Ebeveynlerim benden bekledikleri akademik başarıya ulaşamadığımda beni suçlar. (ebb2)	.808	.653
M6	Başarılı olmamın ölçütünü ebeveynlerim belirler. (ebb3)	.642	.412
M10	Derslerime yeteri kadar çalışsam bile ebeveynlerim ek çalışmalar yapmam için zorlar. (ebb4)	.666	.443
M15	Ebeveynlerim istedikleri başarıya ulaşamadığımda benim için yapılan harcamaları dile getirir. (ebb5)	.702	.492
M21	Ebeveynlerim için çevrenin başarıma yönelik yorumları önemlidir. (ebb6)	.634	.402
M22	Ebeveynlerim beni başarı konusunda arkadaşlarım ile karşılaştırır. (ebb7)	.765	.586
M27	Ebeveynlerimin belirledikleri hedeflere ulaşamadığımda evde tartışma yaşanır. (ebb8)	.746	.556
M29	Ebeveynlerim başarı sıralamam gerilediğinde beni suçlar. (ebb9)	.798	.637
M30	Ebeveynlerim benden çok başarımla gurur duyar. (ebb10)	.645	.416
M31	Ebeveynlerim başarımdaki paylarının, benimkinden daha çok olduğunu belirtir. (ebb11)	.638	.407
M33	Ebeveynlerimin benden tek beklentisi başarılı olmamdır. (ebb12)	.652	.426
M34	Ebeveynlerim başarılı olabilmek için verdiğim çabanın yetersiz olduğunu söyler. (ebb13)	.710	.504
M38	Ebeveynlerim bir başarısızlık durumunda tüm başarılarımı yok sayar. (ebb14)	.800	.639
M42	Başarılarım artarak devam etse bile ebeveynlerim yeminmez. (ebb15)	.798	.637
Açıkladığı Varyans %51.332			

AFA'dan elde edilen bulguların değerlendirilmesinde madde faktör yüklerinin yanı sıra, maddelere ait ortak varyans değerleri (h^2) de dikkate alınmıştır. Ortak varyansa ilişkin bu değer .50 veya daha büyük olması beklenmektedir (Erkuş, 2012). Buna karşın sosyal bilimlerde yüksek ortak varyans değerlerinin elde edilmesi her zaman mümkün değildir (İlhan ve Çetin, 2014). Dolayısıyla ortak varyansa ilişkin .40 değerinin ölçüt olabileceğinden hareketle (Costello ve Osborne, 2005) çalışmada .40 ölçüt değeri kullanılmıştır.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) Çalışması

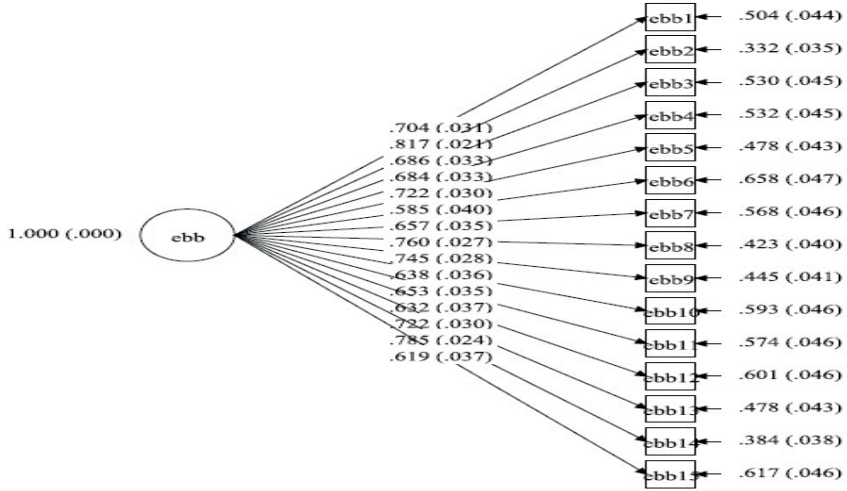
AFA sonuçları ile gözlenen değişkenlerin hangi faktörleri oluşturduğu incelenmiş ve teorik olarak kurgulanan ölçüm modelinin başka bir çalışma grubunda doğrulanması amacıyla DFA kullanılmıştır. DFA, ileri düzey araştırmalarda gizil değişkenler ile bir kuramın test edilmesinde kullanılan bir tekniktir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Erzincan ve Niğde il merkezlerinde en yüksek puan ile öğrenci kabul eden fen lise-i öğrencilerinden DFA için çalışma grubu oluşturulmuş ve veri toplanmıştır. Veriler üzerinde DFA uygulanmadan önce gerekli sayıtlar AFA uygulamasında izlenen sıra ile gerçekleştirilmiştir. Veriler üzerinde gerekli analizlere 313 gözlem ile başlanmış, kayıp veri, tek değişkenli ve çok değişkenli normallik sağlandıktan sonra 302 gözlemden oluşan veri seti oluşmuştur. Çalışma grubunun yaş aralığı 14-18 arasında değişmektedir (=15.39; $Ss=1.250$). Analiz sonucunda çarpıklık değeri .681 ve basıklık değeri -.161 olarak bulunmuştur. Verilerin normalliği sağlandıktan sonra ikinci çalışma grubundan elde edilen verilerle DFA yapılmıştır.

Tablo 7. DFA Çalışma Grubuna İlişkin Veriler

Sınıf	Cinsiyet	<i>n</i>	%
9. Sınıf	Kız	45	14.85
	Erkek	56	18.55
10. Sınıf	Kız	32	10.62
	Erkek	31	10.28
11. Sınıf	Kız	32	10.59
	Erkek	26	8.61
12. Sınıf	Kız	53	17.55
	Erkek	27	8.95
Toplam		302	100

AFA sonucunda elde edilen 15 maddeden oluşan yapıyı doğrulayıp doğrulanmadığını test etmek için DFA uygulanmıştır. Modelde uyum iyiliği değerlendirmesi için ki-kare testi, RMSEA, CFI ve SRMR başta olmak üzere en az dört değer raporlaştırılması gerekmektedir (Kline, 2011). Mplus kod editör yardımıyla χ^2/sd , RMSEA, SRMR, TLI ve CFI değerleri bulunan ölçeğin diyagramı Şekil 2'de, uyum indeksleri ve referans aralıkları (Brown, 2015; Kline, 2011; Tabachnick ve Fidell, 2013) Tablo 8'de gösterilmiştir.

Şekil 2. EBBÖ Doğrulayıcı Faktör Analizi

Tablo 8. İncelenen Uyum İndekslerine İlişkin İyi ve Kabul Edilebilir Uyum Değerleri ile DFA'dan Elde Edilen Uyum İndeksi Değerleri.

İncelenen Uyum İndeksleri	İyi Uyum Ölçütleri	Kabul Edilebilir Uyum Ölçütleri	Elde Edilen Uyum İndeksleri	Sonuç
χ^2/sd	$0 \leq \chi^2/sd \leq 3$	$3 \leq \chi^2/sd \leq 5$	2.60	İyi Uyum
RMSEA	$RMSEA \leq .05$	$RMSEA \leq .08$.073	Kabul Edilebilir Uyum
SRMR	$SRMR \leq .05$	$SRMR \leq .10$.040	İyi Uyum
TLI	$0,95 \leq TLI$	$0,90 \leq TLI$.929	Kabul Edilebilir Uyum
CFI	$.95 \leq CFI$	$.90 \leq CFI$.939	Kabul Edilebilir uyum

$\chi^2=233.14$, $sd=90$, RMSEA için %90 Olasılıklı Güven Aralığı=(.061, .084)

EBBÖ'ye ilişkin uyum indeksi değerlerinin sırasıyla; $\chi^2/sd=2.60$, tahmin hatalarının ortalamasının karekökü değeri (RMSEA) .073, standartlaştırılmış hata kareleri ortalamasının karekökü değeri (SRMR) .040, fazlalık uyum indeksi (TLI) .929, karşılaştırmalı uyum indeksi değeri (CFI) ise .939 olduğu bulunmuştur.

Artık değerler incelediğinde korelasyon artıklarının 1'in altında olduğu görülmektedir. Standartlaştırılmış faktör yükleri 0.585 ile 0.817 arasında değişmektedir. Modele

ait R-kare değerleri de 0.342 ile 0.667 arasında değişim göstermektedir. Bulgular iyi uyum ve kabul edilebilir uyum ölçütleri doğrultusunda sınanan modelin uyum düzeylerin yeterli olduğunu göstermektedir (Şen, 2020). Başka bir ifade ile doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre Ebeveyn Başarı Baskısı Ölçeğine ilişkin tek faktörlü yapının farklı araştırma grupları üzerinde kararlı sonuçlar verdiği şeklinde bir yorum yapılabilir. DFA sonucu elde edilen tek faktörlü modele ilişkin t değerleri ise Tablo 9'da verilmektedir.

Tablo 9. EBBÖ için DFA'dan Elde Edilen t Değerleri

Madde No	t	Madde No	t	Madde No	t
EBB1	11.32*	EBB6	7.33*	EBB11	9.29*
EBB2	19.02*	EBB7	9.45*	EBB12	8.62*
EBB3	10.54*	EBB8	14.31*	EBB13	12.20*
EBB4	10.47*	EBB9	13.41*	EBB14	16.10*
EBB5	12.19*	EBB10	8.81*	EBB15	8.25*

* $p < .01$

Tabloda yer alan bulgular incelendiğinde; t değerlerinin 7.33 ile 19.02 arasında, istatistiksel olarak $p < .01$ düzeyinde anlamlı değerler aldığı görülmektedir.

Ölçüt Geçerliği

Ölçüt geçerliği, bir ölçekten alınan puanlar ile aynı çalışma grubuna uygulanan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracından elde edilen puanlar arasındaki ilişkinin incelenmesidir (Weir, 2005). Bu bağlamda EBBÖ'nün ölçüt geçerliğini sınamak amacıyla Sun ve diğerleri (2011) tarafından geliştirilen Seçer, Veyis ve Gökçen (2015) tarafından uyarlanan Eğitim Stresi Ölçeği ile Frost ve diğerleri (1990) tarafından geliştirilen ve Mısırlı Taşdemir (2003) tarafından uyarlanan Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğinin Aile Beklentisi ve Aile Eleştirisi alt boyutları kullanılmıştır. Ayrıca Soenens, Beyers ve Goossens (2004) tarafından geliştirilen, uyarlama çalışması Aydemir Sevim (2014) tarafından yapılan Leuven Algılanan Ana-Babalık Ölçeği/Ergen Sürümünün (LAA-Ö/E) Özerlik Desteği alt boyutu ise EBBÖ ile zıt yapıda olduğu dikkate alınarak ölçüt geçerliğini sınamak amacıyla kullanılmıştır.

Tablo 10. Ölçüt Geçerliği Amacıyla Yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi Tablosu

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Ebeveyn Başarı Baskısı	-									
2.Eğitim Stresi Ölçeği Toplam	.478**	-								
3.Beklentiye Karşı Umutsuzluk	.398**	.845**	-							
4. Ders Yüğü	.277**	.628**	.363**	-						
5. Başarı Kaygısı	.250**	.697**	.502**	.207**	-					
6. Çalışma Baskısı	.522**	.816**	.569**	.415**	.423**	-				
7.Aile Beklentisi	.706**	.444**	.288**	.259**	.287**	.495**	-			
8.Aile Eleştirisi	.738**	.490**	.437**	.247**	.244**	.502**	.592**	-		
9.Anne Özerklik Desteği	-.432**	-.206**	-.115*	-.112	-.095	-.288**	-.343**	-.435**	-	
10.Baba Özerklik Desteği	-.453**	-.236**	-.096	-.146*	-.108	-.359**	-.409**	-.461**	.641**	-

** $p < .01$, * $p < .05$

Korelasyon analizinden elde edilen bulgulara göre; EBBÖ'nün Eğitim Stresi Ölçeği ($r=.478$, $p < .01$), Beklentiye Karşı Umutsuzluk alt boyutu ($r=.398$, $p < .01$), Ders Yüğü alt boyutu ($r=.277$, $p < .01$), Başarı Kaygısı alt boyutu ($r=.250$, $p < .01$), Çalışma Baskısı alt boyutu ($r=.522$, $p < .01$), Aile Beklentisi ($r=.706$, $p < .01$) ve Aile Eleştirisi ($r=.738$, $p < .01$) ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu görülmektedir. Anne Özerklik Desteği ($r=-.432$ $p < .01$) ve Baba Özerklik Desteği ($r=-.453$ $p < .01$) ile ise negatif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan bu anlamlı ilişkiler, ölçüt geçerliğinin benzer ve zıt yapılar için sağlandığını ortaya koymaktadır.

Güvenirlik Analizleri

EBBÖ'den elde edilen ölçümlerin güvenilirliği, Cronbach Alfa ve test-tekrar test yöntemleri ile hesaplanmıştır. EBBÖ'nün Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .93 olarak bulunmuştur. Ölçme aracının tutarlı bir şekilde ölçme yaptığını göstermenin en iyi yolu, aynı çalışma grubuna iki kez uygulama yapmaktır (Weir, 2005). Ölçümlerin test-tekrar test güvenilirliğini belirlemek için 74 öğrenci ile ilk çalışma yapılmıştır. İkinci

uygulama 15 gün sonra 60 öğrenciyle (14 öğrencinin okulda bulunmaması nedeniyle) gerçekleştirilmiştir. İki uygulama arasındaki tutarlığı ortaya koymak için Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi yapılmıştır. Test-tekrar test güvenilirlik katsayısı .86 olarak hesaplanmıştır. Bu bulgu, güvenilirlik katsayısının alt sınırı olan .70'in (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012) üzerindedir. Buna göre, hesaplanan güvenilirlik katsayısının yeterli olduğu ve ölçümlerin güvenilir olduğu ifade edilebilir.

Madde Analizleri

Madde analizi ölçülmek istenen özelliklere sahip maddelerden oluşan bir ölçme aracı geliştirmek için yapılmaktadır. Bu analizde maddelerin hangi örtük yapıya ait oldukları ve bu örtük yapıya olan katkıları belirlenmektedir. Ayrıca madde ayırt ediciliği, güvenilirliği ve maddeler arası korelasyonlar vb. konuların incelenmesi amacıyla yapılmaktadır (Erkuş, 2012). EBBÖ'nün madde ayırt edicilik işlemleri doğrultusunda her bir maddeye verilen cevabın, alt çeyrek (%27) ve üst çeyrekteki (%27) gruplar arasında farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi uygulanmış, sonuçlar Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Madde Ayırt Ediciliğini Belirlenmesi Amacıyla Yapılan Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

Madde	Alt Üst	<i>N</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	<i>sh</i>	<i>t</i>	<i>sd</i>	<i>p</i>																																																																																																																																																																																																														
EBB1	Alt	82	1.110	0.314	0.034	52.425	145.643	.000																																																																																																																																																																																																														
	Üst	82	4.268	0.446	0.049				EBB2	Alt	82	1.112	0.110	0.012	45.983	86.177	.000	Üst	82	4.195	0.617	0.168	EBB3	Alt	82	1.000	0.000	0.000	35.136	81.000	.000	Üst	82	3.902	0.747	0.082	EBB4	Alt	82	1.000	0.000	0.000	34.081	81.000	.000	Üst	82	3.951	0.784	0.086	EBB5	Alt	82	1.000	0.000	0.000	36.304	81.000	.000	Üst	82	3.987	0.745	0.082	EBB6	Alt	82	1.222	0.497	0.036	50.153	140.506	.000	Üst	82	4.427	0.329	0.055	EBB7	Alt	82	1.100	0.299	0.033	43.219	127.310	.000	Üst	82	4.010	0.533	0.059	EBB8	Alt	82	1.020	0.221	0.024	33.874	95.303	.000	Üst	82	3.910	0.740	0.082	EBB9	Alt	82	1.020	0.155	0.017	63.501	101.561	.000	Üst	82	4.424	0.432	0.048	EBB10	Alt	82	1.050	0.217	0.024	36.661	96.920	.000	Üst	82	4.020	0.702	0.078	EBB11	Alt	82	1.060	0.241	0.027	17.368	88.231	.000	Üst	82	3.290	1.138	0.126	EBB12	Alt	82	1.090	0.281	0.031	37.736	110.500	.000	Üst	82	4.020	0.647	0.71	EBB13	Alt	82	1.130	0.343	0.038	49.609	143.118	.000	Üst	82	4.460	0.502	0.055	EBB14	Alt	82	1.040	0.189	0.021	32.481	89.537	.000	Üst	82	4.060	0.822	0.091	EBB15	Alt	82	1.020	0.155	0.017	28.548	87.509	.000	Üst	82	3.510	0.774	0.085	Toplam	Alt	82	19.910	4.208	0.465	32.427	120.653	.000	Üst
EBB2	Alt	82	1.112	0.110	0.012	45.983	86.177	.000																																																																																																																																																																																																														
	Üst	82	4.195	0.617	0.168				EBB3	Alt	82	1.000	0.000	0.000	35.136	81.000	.000	Üst	82	3.902	0.747	0.082	EBB4	Alt	82	1.000	0.000	0.000	34.081	81.000	.000	Üst	82	3.951	0.784	0.086	EBB5	Alt	82	1.000	0.000	0.000	36.304	81.000	.000	Üst	82	3.987	0.745	0.082	EBB6	Alt	82	1.222	0.497	0.036	50.153	140.506	.000	Üst	82	4.427	0.329	0.055	EBB7	Alt	82	1.100	0.299	0.033	43.219	127.310	.000	Üst	82	4.010	0.533	0.059	EBB8	Alt	82	1.020	0.221	0.024	33.874	95.303	.000	Üst	82	3.910	0.740	0.082	EBB9	Alt	82	1.020	0.155	0.017	63.501	101.561	.000	Üst	82	4.424	0.432	0.048	EBB10	Alt	82	1.050	0.217	0.024	36.661	96.920	.000	Üst	82	4.020	0.702	0.078	EBB11	Alt	82	1.060	0.241	0.027	17.368	88.231	.000	Üst	82	3.290	1.138	0.126	EBB12	Alt	82	1.090	0.281	0.031	37.736	110.500	.000	Üst	82	4.020	0.647	0.71	EBB13	Alt	82	1.130	0.343	0.038	49.609	143.118	.000	Üst	82	4.460	0.502	0.055	EBB14	Alt	82	1.040	0.189	0.021	32.481	89.537	.000	Üst	82	4.060	0.822	0.091	EBB15	Alt	82	1.020	0.155	0.017	28.548	87.509	.000	Üst	82	3.510	0.774	0.085	Toplam	Alt	82	19.910	4.208	0.465	32.427	120.653	.000	Üst	82	53.910	8.229	0.909										
EBB3	Alt	82	1.000	0.000	0.000	35.136	81.000	.000																																																																																																																																																																																																														
	Üst	82	3.902	0.747	0.082				EBB4	Alt	82	1.000	0.000	0.000	34.081	81.000	.000	Üst	82	3.951	0.784	0.086	EBB5	Alt	82	1.000	0.000	0.000	36.304	81.000	.000	Üst	82	3.987	0.745	0.082	EBB6	Alt	82	1.222	0.497	0.036	50.153	140.506	.000	Üst	82	4.427	0.329	0.055	EBB7	Alt	82	1.100	0.299	0.033	43.219	127.310	.000	Üst	82	4.010	0.533	0.059	EBB8	Alt	82	1.020	0.221	0.024	33.874	95.303	.000	Üst	82	3.910	0.740	0.082	EBB9	Alt	82	1.020	0.155	0.017	63.501	101.561	.000	Üst	82	4.424	0.432	0.048	EBB10	Alt	82	1.050	0.217	0.024	36.661	96.920	.000	Üst	82	4.020	0.702	0.078	EBB11	Alt	82	1.060	0.241	0.027	17.368	88.231	.000	Üst	82	3.290	1.138	0.126	EBB12	Alt	82	1.090	0.281	0.031	37.736	110.500	.000	Üst	82	4.020	0.647	0.71	EBB13	Alt	82	1.130	0.343	0.038	49.609	143.118	.000	Üst	82	4.460	0.502	0.055	EBB14	Alt	82	1.040	0.189	0.021	32.481	89.537	.000	Üst	82	4.060	0.822	0.091	EBB15	Alt	82	1.020	0.155	0.017	28.548	87.509	.000	Üst	82	3.510	0.774	0.085	Toplam	Alt	82	19.910	4.208	0.465	32.427	120.653	.000	Üst	82	53.910	8.229	0.909																								
EBB4	Alt	82	1.000	0.000	0.000	34.081	81.000	.000																																																																																																																																																																																																														
	Üst	82	3.951	0.784	0.086				EBB5	Alt	82	1.000	0.000	0.000	36.304	81.000	.000	Üst	82	3.987	0.745	0.082	EBB6	Alt	82	1.222	0.497	0.036	50.153	140.506	.000	Üst	82	4.427	0.329	0.055	EBB7	Alt	82	1.100	0.299	0.033	43.219	127.310	.000	Üst	82	4.010	0.533	0.059	EBB8	Alt	82	1.020	0.221	0.024	33.874	95.303	.000	Üst	82	3.910	0.740	0.082	EBB9	Alt	82	1.020	0.155	0.017	63.501	101.561	.000	Üst	82	4.424	0.432	0.048	EBB10	Alt	82	1.050	0.217	0.024	36.661	96.920	.000	Üst	82	4.020	0.702	0.078	EBB11	Alt	82	1.060	0.241	0.027	17.368	88.231	.000	Üst	82	3.290	1.138	0.126	EBB12	Alt	82	1.090	0.281	0.031	37.736	110.500	.000	Üst	82	4.020	0.647	0.71	EBB13	Alt	82	1.130	0.343	0.038	49.609	143.118	.000	Üst	82	4.460	0.502	0.055	EBB14	Alt	82	1.040	0.189	0.021	32.481	89.537	.000	Üst	82	4.060	0.822	0.091	EBB15	Alt	82	1.020	0.155	0.017	28.548	87.509	.000	Üst	82	3.510	0.774	0.085	Toplam	Alt	82	19.910	4.208	0.465	32.427	120.653	.000	Üst	82	53.910	8.229	0.909																																						
EBB5	Alt	82	1.000	0.000	0.000	36.304	81.000	.000																																																																																																																																																																																																														
	Üst	82	3.987	0.745	0.082				EBB6	Alt	82	1.222	0.497	0.036	50.153	140.506	.000	Üst	82	4.427	0.329	0.055	EBB7	Alt	82	1.100	0.299	0.033	43.219	127.310	.000	Üst	82	4.010	0.533	0.059	EBB8	Alt	82	1.020	0.221	0.024	33.874	95.303	.000	Üst	82	3.910	0.740	0.082	EBB9	Alt	82	1.020	0.155	0.017	63.501	101.561	.000	Üst	82	4.424	0.432	0.048	EBB10	Alt	82	1.050	0.217	0.024	36.661	96.920	.000	Üst	82	4.020	0.702	0.078	EBB11	Alt	82	1.060	0.241	0.027	17.368	88.231	.000	Üst	82	3.290	1.138	0.126	EBB12	Alt	82	1.090	0.281	0.031	37.736	110.500	.000	Üst	82	4.020	0.647	0.71	EBB13	Alt	82	1.130	0.343	0.038	49.609	143.118	.000	Üst	82	4.460	0.502	0.055	EBB14	Alt	82	1.040	0.189	0.021	32.481	89.537	.000	Üst	82	4.060	0.822	0.091	EBB15	Alt	82	1.020	0.155	0.017	28.548	87.509	.000	Üst	82	3.510	0.774	0.085	Toplam	Alt	82	19.910	4.208	0.465	32.427	120.653	.000	Üst	82	53.910	8.229	0.909																																																				
EBB6	Alt	82	1.222	0.497	0.036	50.153	140.506	.000																																																																																																																																																																																																														
	Üst	82	4.427	0.329	0.055				EBB7	Alt	82	1.100	0.299	0.033	43.219	127.310	.000	Üst	82	4.010	0.533	0.059	EBB8	Alt	82	1.020	0.221	0.024	33.874	95.303	.000	Üst	82	3.910	0.740	0.082	EBB9	Alt	82	1.020	0.155	0.017	63.501	101.561	.000	Üst	82	4.424	0.432	0.048	EBB10	Alt	82	1.050	0.217	0.024	36.661	96.920	.000	Üst	82	4.020	0.702	0.078	EBB11	Alt	82	1.060	0.241	0.027	17.368	88.231	.000	Üst	82	3.290	1.138	0.126	EBB12	Alt	82	1.090	0.281	0.031	37.736	110.500	.000	Üst	82	4.020	0.647	0.71	EBB13	Alt	82	1.130	0.343	0.038	49.609	143.118	.000	Üst	82	4.460	0.502	0.055	EBB14	Alt	82	1.040	0.189	0.021	32.481	89.537	.000	Üst	82	4.060	0.822	0.091	EBB15	Alt	82	1.020	0.155	0.017	28.548	87.509	.000	Üst	82	3.510	0.774	0.085	Toplam	Alt	82	19.910	4.208	0.465	32.427	120.653	.000	Üst	82	53.910	8.229	0.909																																																																		
EBB7	Alt	82	1.100	0.299	0.033	43.219	127.310	.000																																																																																																																																																																																																														
	Üst	82	4.010	0.533	0.059				EBB8	Alt	82	1.020	0.221	0.024	33.874	95.303	.000	Üst	82	3.910	0.740	0.082	EBB9	Alt	82	1.020	0.155	0.017	63.501	101.561	.000	Üst	82	4.424	0.432	0.048	EBB10	Alt	82	1.050	0.217	0.024	36.661	96.920	.000	Üst	82	4.020	0.702	0.078	EBB11	Alt	82	1.060	0.241	0.027	17.368	88.231	.000	Üst	82	3.290	1.138	0.126	EBB12	Alt	82	1.090	0.281	0.031	37.736	110.500	.000	Üst	82	4.020	0.647	0.71	EBB13	Alt	82	1.130	0.343	0.038	49.609	143.118	.000	Üst	82	4.460	0.502	0.055	EBB14	Alt	82	1.040	0.189	0.021	32.481	89.537	.000	Üst	82	4.060	0.822	0.091	EBB15	Alt	82	1.020	0.155	0.017	28.548	87.509	.000	Üst	82	3.510	0.774	0.085	Toplam	Alt	82	19.910	4.208	0.465	32.427	120.653	.000	Üst	82	53.910	8.229	0.909																																																																																
EBB8	Alt	82	1.020	0.221	0.024	33.874	95.303	.000																																																																																																																																																																																																														
	Üst	82	3.910	0.740	0.082				EBB9	Alt	82	1.020	0.155	0.017	63.501	101.561	.000	Üst	82	4.424	0.432	0.048	EBB10	Alt	82	1.050	0.217	0.024	36.661	96.920	.000	Üst	82	4.020	0.702	0.078	EBB11	Alt	82	1.060	0.241	0.027	17.368	88.231	.000	Üst	82	3.290	1.138	0.126	EBB12	Alt	82	1.090	0.281	0.031	37.736	110.500	.000	Üst	82	4.020	0.647	0.71	EBB13	Alt	82	1.130	0.343	0.038	49.609	143.118	.000	Üst	82	4.460	0.502	0.055	EBB14	Alt	82	1.040	0.189	0.021	32.481	89.537	.000	Üst	82	4.060	0.822	0.091	EBB15	Alt	82	1.020	0.155	0.017	28.548	87.509	.000	Üst	82	3.510	0.774	0.085	Toplam	Alt	82	19.910	4.208	0.465	32.427	120.653	.000	Üst	82	53.910	8.229	0.909																																																																																														
EBB9	Alt	82	1.020	0.155	0.017	63.501	101.561	.000																																																																																																																																																																																																														
	Üst	82	4.424	0.432	0.048				EBB10	Alt	82	1.050	0.217	0.024	36.661	96.920	.000	Üst	82	4.020	0.702	0.078	EBB11	Alt	82	1.060	0.241	0.027	17.368	88.231	.000	Üst	82	3.290	1.138	0.126	EBB12	Alt	82	1.090	0.281	0.031	37.736	110.500	.000	Üst	82	4.020	0.647	0.71	EBB13	Alt	82	1.130	0.343	0.038	49.609	143.118	.000	Üst	82	4.460	0.502	0.055	EBB14	Alt	82	1.040	0.189	0.021	32.481	89.537	.000	Üst	82	4.060	0.822	0.091	EBB15	Alt	82	1.020	0.155	0.017	28.548	87.509	.000	Üst	82	3.510	0.774	0.085	Toplam	Alt	82	19.910	4.208	0.465	32.427	120.653	.000	Üst	82	53.910	8.229	0.909																																																																																																												
EBB10	Alt	82	1.050	0.217	0.024	36.661	96.920	.000																																																																																																																																																																																																														
	Üst	82	4.020	0.702	0.078				EBB11	Alt	82	1.060	0.241	0.027	17.368	88.231	.000	Üst	82	3.290	1.138	0.126	EBB12	Alt	82	1.090	0.281	0.031	37.736	110.500	.000	Üst	82	4.020	0.647	0.71	EBB13	Alt	82	1.130	0.343	0.038	49.609	143.118	.000	Üst	82	4.460	0.502	0.055	EBB14	Alt	82	1.040	0.189	0.021	32.481	89.537	.000	Üst	82	4.060	0.822	0.091	EBB15	Alt	82	1.020	0.155	0.017	28.548	87.509	.000	Üst	82	3.510	0.774	0.085	Toplam	Alt	82	19.910	4.208	0.465	32.427	120.653	.000	Üst	82	53.910	8.229	0.909																																																																																																																										
EBB11	Alt	82	1.060	0.241	0.027	17.368	88.231	.000																																																																																																																																																																																																														
	Üst	82	3.290	1.138	0.126				EBB12	Alt	82	1.090	0.281	0.031	37.736	110.500	.000	Üst	82	4.020	0.647	0.71	EBB13	Alt	82	1.130	0.343	0.038	49.609	143.118	.000	Üst	82	4.460	0.502	0.055	EBB14	Alt	82	1.040	0.189	0.021	32.481	89.537	.000	Üst	82	4.060	0.822	0.091	EBB15	Alt	82	1.020	0.155	0.017	28.548	87.509	.000	Üst	82	3.510	0.774	0.085	Toplam	Alt	82	19.910	4.208	0.465	32.427	120.653	.000	Üst	82	53.910	8.229	0.909																																																																																																																																								
EBB12	Alt	82	1.090	0.281	0.031	37.736	110.500	.000																																																																																																																																																																																																														
	Üst	82	4.020	0.647	0.71				EBB13	Alt	82	1.130	0.343	0.038	49.609	143.118	.000	Üst	82	4.460	0.502	0.055	EBB14	Alt	82	1.040	0.189	0.021	32.481	89.537	.000	Üst	82	4.060	0.822	0.091	EBB15	Alt	82	1.020	0.155	0.017	28.548	87.509	.000	Üst	82	3.510	0.774	0.085	Toplam	Alt	82	19.910	4.208	0.465	32.427	120.653	.000	Üst	82	53.910	8.229	0.909																																																																																																																																																						
EBB13	Alt	82	1.130	0.343	0.038	49.609	143.118	.000																																																																																																																																																																																																														
	Üst	82	4.460	0.502	0.055				EBB14	Alt	82	1.040	0.189	0.021	32.481	89.537	.000	Üst	82	4.060	0.822	0.091	EBB15	Alt	82	1.020	0.155	0.017	28.548	87.509	.000	Üst	82	3.510	0.774	0.085	Toplam	Alt	82	19.910	4.208	0.465	32.427	120.653	.000	Üst	82	53.910	8.229	0.909																																																																																																																																																																				
EBB14	Alt	82	1.040	0.189	0.021	32.481	89.537	.000																																																																																																																																																																																																														
	Üst	82	4.060	0.822	0.091				EBB15	Alt	82	1.020	0.155	0.017	28.548	87.509	.000	Üst	82	3.510	0.774	0.085	Toplam	Alt	82	19.910	4.208	0.465	32.427	120.653	.000	Üst	82	53.910	8.229	0.909																																																																																																																																																																																		
EBB15	Alt	82	1.020	0.155	0.017	28.548	87.509	.000																																																																																																																																																																																																														
	Üst	82	3.510	0.774	0.085				Toplam	Alt	82	19.910	4.208	0.465	32.427	120.653	.000	Üst	82	53.910	8.229	0.909																																																																																																																																																																																																
Toplam	Alt	82	19.910	4.208	0.465	32.427	120.653	.000																																																																																																																																																																																																														
	Üst	82	53.910	8.229	0.909																																																																																																																																																																																																																	

Ölçeğin maddeleri ve toplam puanlarının ayırt ediciliklerinin belirlenmesi için alt %27 ve üst %27'lik grupların aritmetik ortalamaları arasında manidar bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi uygulanmış, tüm maddeler

için farklılıklar manidar bulunmuştur ($p<.001$). Bulgu sonucunda ölçek maddelerinin ayırt edici olduğu söylenebilir. Son olarak madde analizinde madde toplam korelasyonları hesaplanmış ve Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Madde Toplam Korelasyonu

Madde No	Madde Çıkarıldığında Ölçek Alfası	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Çoklu Korelasyonların Karesi
EBB1	.928	.686	.539
EBB2	.926	.777	.676
EBB3	.929	.663	.469
EBB4	.929	.664	.470
EBB5	.928	.696	.535
EBB6	.932	.574	.374
EBB7	.930	.636	.492
EBB8	.927	.717	.591
EBB9	.928	.703	.579
EBB10	.930	.628	.450
EBB11	.930	.641	.460
EBB12	.930	.621	.451
EBB13	.928	.689	.516
EBB14	.926	.754	.615
EBB15	.931	.598	.400

Ölçeğe ait maddelerin korelasyon değerlerinin .57 ile .77 arasında değiştiği görülmektedir (Tablo 12). Bu değerlerin pozitif, orta düzeyde (.40-.60 arası) ve daha yukarıda olması maddelerin ayırt ediciliğinin yanında, maddelerin aynı yapıyı temsil ettiğini göstermektedir (Erkuş, 2012). Bu kapsamda ölçeğe ait veriler incelendiğinde; her bir madde ölçekten çıkarıldığında madde korelasyonunun azaldığı, Cronbach Alfa değerlerinin ölçeğin güvenilirliği olan .93’ün altına düştüğü, dolayısıyla her bir maddenin ölçeğe katkı sağladığı görülmektedir.

EBBÖ'den Alınan Puanların Değerlendirilmesi

EBBÖ 15 maddeden oluşmaktadır. Maddeler “*Kesinlikle Katılıyorum (5) ile Kesinlikle Katılmıyorum (1)* arasında beşli Likert tipinde derecelendirilmiştir. Ölçekten alınabilecek puanlar 15 ila 75 arasında değişmektedir. EBBÖ'den alınan puanların yükselmesi, öğrencilerin ebeveyn başarı baskısının yükseldiği anlamına gelmektedir.

Tartışma

Bu araştırmada, yüksek başarılı öğrenciler olarak kabul edilen fen lisesi öğrencileri üzerinde ölçek geliştirme çalışması yapılmıştır. Benzer şekilde yüksek başarılı öğrenciler proje okulları gibi yüksek puanla öğrenci kabul eden liselerde ve zekâ testi ile öğrenci kabul eden Bilim Sanat Merkezlerinde eğitim gören öğrenciler olarak da değerlendirilmektedir (Haspolat, 2021). Bu bağlamda yüksek başarılı öğrenci grubunda değerlendirilebilecek öğrencilerin ebeveyn başarı baskısına yönelik algılarını ölçmek amacıyla, geçerli ve güvenilir ölçümler elde edilmesine imkân sağlayacak bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ölçme aracı geliştirilmesinde alanyazın ve öğrenciler ile yapılan odak grup görüşmesi ve son olarak kompozisyon çalışması sonrasında madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzuna alınan maddeler uzman görüşü ile değerlendirilmiş ve 42 sorudan oluşan taslak bir ölçme aracı geliştirilmiştir.

EBBÖ'nün yapı geçerliliğini test etmek için AFA ve DFA'dan yararlanılmıştır. AFA sonucunda, toplam varyansın %51,33'ünü açıklayan ve 15 maddeden oluşan tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Ayrıca tek faktörlü yapının sağlaması Monte Carlo Paralel Analizi ile yapılmıştır. PCA'dan elde edilen öz değer, paralel analiz ile elde edilen kritik değerden büyük olduğunda o faktör tutulur, az ise reddedilir (Pallant, 2016). EBBÖ'de ilk faktörün öz değeri paralel analizden elde edilen kritik değerden büyük, diğerleri ise küçük çıktığı için ölçek tek faktörlü olarak kabul edilmiştir. Teorik olarak kurgulanan ölçüm modelinin farklı bir çalışma gurubu tarafından doğrulanıp doğrulanmadığı DFA ile sınanmıştır. DFA sonuçları yapıya ait uyum indekslerinin yeterli olduğunu göstermiştir. Açıklanan varyans oranı ve hesaplanan uyum indekslerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde yer alması, EBBÖ'den elde edilen ölçümlerin yapı geçerliliğini sağladığını göstermektedir.

Ölçüt geçerliği çalışmasına yönelik olarak, öğrencilerin Eğitim Stresi Ölçeği ve alt boyutları olan Beklenmeye Karşı Umutsuzluk, Ders Yükü, Başarı Kaygısı, Çalışma Baskısı ve yine Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğinin alt boyutları olan Aile Beklentisi ve Aile Eleştirisi ile pozitif yönde anlamlı ilişki içerisinde olduğu görülmüştür. Bu bağlamda EBBÖ'nün aile beklentisi ve aile eleştirisi ile benzer bir yapı sergilediği, öğrencilerin başarılı olma konusunda ailelerinin beklentilerinin ve eleştirilerinin olduğu söylenebilir. Benzer bir çalışma DeCarlo ve Luthar (2000) tarafında ebeveyn değerleri üzerine gerçekleştirilmiştir. Çalışmada ebeveynlerin akademik başarıyı önemseydiği gizil sınıftaki ergenlerin ailelerinin, daha yüksek ebeveyn beklentilerine sahip olduğu bulunmuştur. Araştırmacılar bu durumu duygusal zekanın gelişimi açısından

bir risk faktörü olarak görmüştür. Bu durumun aynı zamanda stres ile ilişkili olduğu, özellikle çalışma baskısı boyutunda ilişkinin daha güçlü olduğu görülmektedir. Farklı olarak EBBÖ'nün Ana-Babalık Ölçeği/Ergen Sürümünün Özerlik Desteği alt boyutu ile negatif yönde anlamlı ilişki içerisinde olduğu tespit edilmiştir. Özerklik desteği, ebeveynler tarafından ergenlerin karar verme ve kendini anlatması için cesaretlendirilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Aydemir Sevim, 2014). Ebeveyn başarı baskısının kontrolcü, zorlayıcı, karşılaştırmacı ve suçlayıcı yapısı dikkate alındığında, bu tarz davranışları benimseyen ebeveynlerden çocuklarına yönelik olarak özerklik desteği sağlamanın beklenemeyeceği söylenebilir. Elde edilen bu sonuçlar EBBÖ'nün benzer ve zit yapılar ile olan ölçümlerinden uyum geçerliğine sahip olduğu göstermektedir.

EBBÖ'den edilen ölçümlerin güvenilirliği, Cronbach Alfa ve test tekrar test yöntemleriyle incelenmiştir. Ölçümlerin Cronbach Alfa güvenilirliği .93 olarak bulunmuştur. Güvenirlik katsayısı .70 ve üzeri olan ölçümler, güvenilir olarak değerlendirilmektedir (Tezbaşaran, 1997). Test-tekrar test güvenirlilik katsayısı .86 olarak hesaplanmıştır. Bu bulgu, güvenirlilik katsayısının alt sınırı olan .70'in (Fraenkel vd., 2012) üzerindedir.

EBBÖ'de yer alan maddelerin toplam puanı yordama gücü ve ayırt edicilik düzeylerini saptamak amacıyla madde analizi yapılmıştır. Madde analizi kapsamında, düzeltilmiş madde toplam korelasyonu incelenmiş ve %27'lik alt-üst grup karşılaştırmalarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda, düzeltilmiş madde toplam korelasyonlarının .57 ile .78 arasında değiştiği, %27'lik alt ve üst grup arasındaki farklara ilişkin *t* değerlerin tüm ölçek maddeleri için anlamlı olduğu görülmüştür. Bu bulgular, EBBÖ'de yer alan maddelerin tümünün ayırt edici olduğunu göstermektedir. Araştırmada bağlamında ortaya çıkan bulgular, EBBÖ'nün öğrencilerin ebeveynlerinden algıladıkları başarı baskısını belirlemede geçerli ve güvenilir ölçümler üreten bir ölçme aracı olarak kullanılabilmesini ortaya koymaktadır.

Sonuç

İlgili alanyazın incelendiğinde öğrencilerin ebeveyn başarı baskısına yönelik algılarını ölçmek amacıyla kullanılacak az sayıda ölçme aracının genel eğitim sistemindeki öğrencilere yönelik olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Özellikle ebeveyn başarı baskısına daha çok maruz kalan ve özel bir gurup olan, yüksek başarılı ve akademik olarak yetenekli öğrencilerin yaşadıkları ebeveyn başarı baskısı algısını ulusal ve uluslararası düzeyde ölçmeye yönelik bir ölçme aracının bulunmadığı görülmektedir. EBBÖ'nün geliştirilmesi alanyazında bu eksikliği giderecek olması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Başka bir ifadeyle sorunsuz ve genellikle mutlu oldukları düşünülen yüksek başarılı öğrencilerin yaşadığı psikolojik problemlerin kaynak noktalarından birisinin de ebeveyn başarı baskısı olduğu, bu baskıyı değerlendirmeye yönelik geliştirilen EBBÖ'nün Türkiye'de ilgili konu ile çalışma yapacak araştırmacılara katkı sağlayacak olması, bu çalışmanın güçlü ve özgün tarafını oluşturmaktadır. Ayrıca ölçme aracı geliştirilirken kapsamlı bir çalışmanın yapılması, geçerlik ve güvenirlilik çalışmalarında tek bir kanıt yerine birden fazla kanıttan ve destekleyici analizlerden yararlanılması da çalışmanın güçlü yönleri arasında yer almaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Öneriler

Araştırmanın güçlü yönlerinin yanında bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu sınırlılıklar sonraki araştırmalar için çeşitli önerileri beraberinde getirmektedir. Bu sınırlılıklardan biri anne ve baba tarafından uygulanan baskı düzeylerinin farklı gösterebileceğidir. Ölçme aracı ebeveyn kavramı kullanılmış, öğrencilerden anne ve babalarını birlikte düşünerek karar vermeleri istenmiştir. Ölçme aracı kullanılırken araştırmacıların bu durumu dikkate alması gerekir. Bu araştırma sadece lise öğrencilerinden oluşan çalışma grubu üzerinde yürütülmüştür. Benzer ebeveyn baskıları farklı eğitim kademelerindeki öğrenciler üzerinde de görülebilir. Bir diğer sınırlılık ise COVID-19 pandemi sürecinde öğrencilerin evde olması, okul ve sosyalleşme ortamlarının sınırlı olması, ebeveyn müdahalelerinin artmasıyla birlikte başarı baskısı algısında artışa neden olabilir. Son olarak ölçek normları oluşturulmamıştır, yani düşük, orta ve yüksek düzeyde ebeveyn başarı baskısını belirleyecek kesme puanları oluşturulmamıştır. Bu sınırlılıklar göz önüne alındığında, ölçme aracının geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları farklı eğitim kademelerindeki yüksek başarı öğrencilerde gerçekleştirilebilir. Daha büyük örneklemelerde ölçme aracının kesme puanlarının belirlenmesi amacıyla norm çalışması yapılabilir. Pandemi sürecinden sonra ermesi ve normalleşme süreciyle birlikte araştırmacıların EBBÖ'nün kullanılacağı araştırmaların gerçekleştirilmesi, ölçeğin ölçme gücüne katkı sağlaması açısından önemlidir.

Kaynakça

- ABLARD, K. E., and Parker, W. D. (1997). Parents' achievement goals and perfectionism in their academically talented children. *Journal of Youth and Adolescence*, 26(6), 651-667. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1023/A:1022392524554.pdf>
- ALBANO, A. R. (2011). *The relationship among perfectionism, life satisfaction, and socio-emotional variables in gifted children* (Unpublished doctoral dissertation). Hofstra University.
- ANG, R. P., and Huan, V. S. (2006). Relationship between academic stress and suicidal ideation: Testing for depression as a mediator using multiple regression. *Child Psychiatry and Human Development*, 37(2), 133-143. doi: 10.1007/s10578-006-0023-8
- AYDEMİR SEVİM, S. (2014). Leuven algılanan ana babalık ölçeği ergen ve ana baba sürümlerinin uyarlanması. *Düşünen Adam*, 27, 291-300. <https://dusunenadamdergisi.org/storage/upload/pdfs/1585746280-tr.pdf>
- BEİTER, R., Nash, R., McCrady, M., Rhoades, D., Linscomb, M., Clarahan, M., and Sammut, S. (2015). The prevalence and correlates of depression, anxiety, and stress in a sample of college students. *Journal of Affective Disorders*, 173, 90-96. doi: 10.1016/j.jad.2014.10.054
- BROWN, T. A. (2015). *Methodology in the social sciences. Confirmatory factor analysis for applied research* (2nd ed.). The Guilford Press.
- BURSAL, M. (2017). SPSS ile temel veri analizleri. Anı Yayıncılık.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2007). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: istatistik. araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum (7. Baskı). Pegem Akademi.

- CAN, A. (2014). SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi (3. Baskı). Pegem Akademi.
- CHEN, H. (2012). Impact of parent's socioeconomic status on perceived parental pressure and test anxiety among chinese high school students. *International Journal of Psychological Studies*, 4 (2), 235-245. <https://pdfs.semanticscholar.org/c32e/3e91669b587655603c83226e367ba51e6eb5.pdf>
- CİCİOLLA, L., Curlee, A. S., Karageorge, J., and Luthar, S. S. (2017). When mothers and fathers are seen as disproportionately valuing achievements: Implications for adjustment among upper middle class youth. *Journal of Youth and Adolescence*, 46(5), 1057-1075. doi: 10.1007/s10964-016-0596-x
- CONNER, J., Pope, D., and Galloway, M. (2010). Success with less stress. *Educational Leadership*, 67, 54-58. doi: 10.1080/00220973.2012.745469
- COSTELLO, A. B., and Osborne, J. W. (2005). Best practices in exploratory factor analysis: Four recommendations for getting the most from your analysis. *Practical Assessment Research and Evaluation*, 10(7), 1-9. doi: 10.7275/jyj1-4868
- ÇOKLUK, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2016). Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları. Pegem Akademi.
- DANIŞMAN, Ş. (2017). The effect of expectation on student achievement. In E. Karadağ (Ed.), *The factors effecting student achievement: Meta-analysis of empirical studies* (pp. 227-245). New York, NY: Springer.
- DEB, S., Strodl, E., and Sun, H. (2015). Academic stress, parental pressure, anxiety and mental health among Indian high school students. *International Journal of Psychology and Behavioral Science*, 5(1), 26-34. doi: 10.5923/j.ijpbs.20150501.04
- DECARLO, L. T., and Luthar, S. S. (2000). Analysis and class validation of a measure of parental values perceived by early adolescents: An application of a latent class model for rankings. *Educational and Psychological Measurement*, 60(4), 578-591. doi: 10.1177/00131640021970736
- DEVELLIS, R. F. (2003). *Scale development theory and applications* (2nd Edition). Sage Publications.
- ERKUŞ, A. (2012). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme*. Pegem Akademi.
- FELD, L. D., and Shusterman, A. (2015). Into the pressure cooker: Student stress in college preparatory high schools. *Journal of Adolescence*, 41, 31-42. doi: 10.1016/j.adolescence.2015.02.003
- FRAENKEL, J. R., Wallend, N. E., and Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw Hill.
- FROST, R. O., Marten, P., Lahart, C., and Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14(5), 449-468. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/BF01172967.pdf>
- GALLOWAY, M., Conner, J., and Pope, D. (2013). Nonacademic effects of homework in privileged, high-performing high schools. *The Journal of Experimental Education*, 81(4), 490-510. doi: 10.1080/00220973.2012.745469
- GARN, A. C., and Jolly, J. L. (2014). High ability students' voice on learning motivation. *Journal of Advanced Academics*, 25, 7-24. doi: 10.1177/1932202X13513262

- GUERRA, M. (2016). *Addressing Anxiety and social-emotional learning in gifted adolescents: Program development and expert review* (Unpublished doctoral dissertation). The Chicago School of Professional Psychology.
- HARTY, A. (2019). *A phenomenological approach to understanding the pressure to perform academically and subsequent stress of students in high-performing catholic college preparatory high* (Unpublished doctoral dissertation). Creighton University.
- HASPOLAT, N. K. (2021). *Yüksek başarılı öğrencilerde psikolojik belirtilerin birey, aile ve okul ile ilgili değişkenler tarafından yordanması*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi.
- HOLLERAN, K. E. (2008). *Meaningful matters: An autoethnography of hope for academically gifted high school achievers* (Unpublished doctoral dissertation). University of Alberta, Alberta, Canada.
- HURLY, C. E. (1991). *Parent-child relationships, personalities, and family environments of high-achieving gifted students* (Unpublished doctoral dissertation). University of Montana.
- İLHAN, M., ve Çetin, B. (2014). Sınıf değerlendirme atmosferi ölçeği'nin (SDAÖ) geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 31-50. doi: dx.10.15390/EB.2014.3334
- JEREMY, T. J., and Fisher, P. A. (2012). High achieving students and their experience of the pursuit of academic excellence. *ISEP International Symposium*. Hong Kong: Chine
- KALABOUKAS, J. A. (2005). *The relationship of motivation and expectations to the academic achievement of gifted Korean-American students* (Unpublished doctoral dissertation). St. John's University.
- KAPIKIRAN, Ş. (2016). Ebeveyn akademik başarı baskısı ve desteği ölçeğinin psikometrik değerlendirmeleri ve yapısal geçerlik: ortaokul ve lise öğrencileri. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 62-83. doi: 10.12984/eed.07848
- KAPIKIRAN, Ş. (2019). Ergenlerde ebeveyn akademik başarı baskısı ve desteği ile sınav kaygısı arasındaki ilişkide akademik dayanıklılığın aracı rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-22. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/767919>
- KAYNAK, S., Koçak, S. S., and Kaynak, Ü. (2021). Measuring adolescents' perceived parental academic pressure: A scale development study. *Current Psychology*, 1-13. doi: 10.1007/s12144-021-01347-w
- KLİNE, R. B. (1994). *An easy guide to factor analysis*. Routledge
- KLİNE, R. B. (2011). *Methodology in the social sciences. Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). Guilford Press.
- KREGEL, E. A. (2015). *Addressing the social, emotional, and academic needs of gifted high school students* (Unpublished doctoral dissertation). Toledo University.
- LEE, M. T., Wong, B. P., Chow, B. W. Y., and McBride-Chang, C. (2006). Predictors of suicide ideation and depression in Hong Kong adolescents: Perceptions of academic and family climates. *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 36(1), 82-96. <https://guilfordjournals.com/doi/pdf/10.1521/suli.2006.36.1.82>
- LİU, X., and Tein, J. (2005). Life events, psychopathology, and suicidal behavior in Chinese adolescents. *Journal of Affective Disorders*, 86(2-3), 195-203. doi:10.1016/j.jad.2005.01.016

- LUTHAR, S. S. (2003). The culture of affluence: Psychological costs of material wealth. *Child Development, 74*(6), 1581-1593. doi: 10.1046/j.1467-8624.2003.00625.x
- LUTHAR, S. S., and Becker, B. E. (2002). Privileged but pressured? A study of affluent youth. *Child Development, 73*(5), 1593-1610. doi: 10.1111/1467-8624.00492
- MA, Y., Siu, A., and Tse, W. S. (2018). The role of high parental expectations in adolescents' academic performance and depression in Hong Kong. *Journal of Family Issues, 39*(9), 2505-2522. doi: 10.1177/0192513X18755194
- MISIRLI TAŞDEMİR, Ö. (2003). *Üstün yetenekli çocuklarda, mükemmeliyetçilik, sınav kaygısı, benlik saygısı, kontrol odağı, öz yeterlilik ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- PALLANT, J. (2016). SPSS kullanma kılavuzu: SPSS ile adım adım veri analizi. (S. Balcı ve B. Ahi, Çev.) Anı Yayıncılık.
- POTTER, M. H. B. (2017). *The lived experiences of high-achieving adults during their middle school and high school years: a phenomenological approach* (Unpublished doctoral dissertation). University at Albany.
- RİLEY, P. J. (2003). *The relationship between parental warmth and parental pressure to achieve with adolescent depression and anxiety in China* (Unpublished master thesis). University of Maryland.
- RİNGEİSEN, T., and Raufelder, D. (2015). The interplay of parental support, parental pressure and test anxiety—gender differences in adolescents. *Journal of Adolescence, 45*, 67-79. doi: 10.1016/j.adolescence.2015.08.018
- ROBİNSON, A. (1991). *The psychological effects of parental pressure to achieve on children* (Unpublished doctoral dissertation). University of Windsor, Ontario, Canada.
- SARMA, A. (2014). *Parental pressure for academic success in India* (Unpublished doctoral dissertation). Arizona State University.
- SCHLEİDER, J. L., and Weisz, J. R. (2016). Family process and youth internalizing problems: A triadic model of etiology and intervention. *Development and Psychopathology, 29*(1), 273-301. doi: 10.1017/S095457941600016X.
- SEÇER, İ., Veyis, F., ve Gökçen, R. A. (2015). Eğitim Stres Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması: Güvenirlilik ve Geçerlik çalışması. *Elementary Education Online, 14*(1).216-229. doi: 10.17051/ieo.2015.05547
- SHERMAN, S. J. (2016). *Examining the influence of perceived parental academic pressure and absence on affluent, high-achieving adolescents* (Unpublished doctoral dissertation). Azusa Pacific University.
- SNAPP, S. D. (2010). *How super is the super girl? Social and emotional characteristics of high achieving students* (Unpublished doctoral dissertation). Boston College.
- SOENENS, B., Beyers, W., and Goossens, L. (2004). *Leuven adolescent perceived parenting scale*. Unpublished research report.
- STEVENS, J. P. (2002). *Applied multivariate statistics for the social sciences*. Lawrence Erlbaum Association.

- SU, W. (2012). *Explaining the link between parental educational expectations and Chinese high school students' academic achievement: The roles of psychological distress, parental involvement, and filial piety* (Unpublished doctoral dissertation). University of Alaba.
- SUHAS, D. T., and Sathiyaseelan, A. (2020). Role of parents education and occupation in parental pressure and adolescents test anxiety. *Psychological Communication*, 13(1), 288-295. doi: 10.21786/bbrc/13.1/47
- SULDO, S. M., and Shaunessy-Dedrick, E. (2013). The psychosocial functioning of high school students in academically rigorous programs. *Psychology in the Schools*, 50(8), 823-843. doi: 10.1002/pits.21708
- SULDO, S. M., Shaunessy, E., Thalji, A., Michalowski, J., and Shaffer, E. J. (2009). Sources of stress for students in high school college preparatory and general education programs: Group differences and associations with adjustment. *Adolescence*, 44, 925-948. Retrieved from <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20432608/>
- SUN, J., Dunne, M. P., Hou, X. Y., and Xu, A. Q. (2011). Educational stress scale for adolescents: development, validity, and reliability with Chinese students. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 29(6), 534-546. doi: 10.1177/0734282910394976
- ŞEN, S. (2020). Mplus ile yapısal eşitlik modellemesi uygulamaları. Nobel Yayıncılık.
- TABACHNICK, B.G., and Fidell, L.S. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson.
- TEZBAŞARAN, A. (1997). Likert tipi ölçek hazırlama kılavuzu. Türk Psikologlar Derneği.
- TRUDEAU, T. L. (2009). *Test anxiety in high achieving students: A mixed-methods study* (Unpublished doctoral dissertation). University of Alberta.
- WEİR, C. J. (2005). *Language testing and validation*. Palgrave Macmillan.
- WEİSSBOURD, R. (2011). The overpressured student. *Educational Leadership*, 68(8), 22-27. <https://eric.ed.gov/?id=EJ932181>
- YANG, S., and Shin, C. S. (2008). Parental attitudes towards education: What matters for children's well-being? *Children and Youth Services Review*, 30(11), 1328-1335. doi: 10.1016/j.childyouth.2008.03.015
- YAO, E. L. (1985). A comparison of family characteristics of Asian-American and Anglo-American high achievers. *International Journal of Comparative Sociology*, 26(3-4), 198-208. doi: 10.1163/156854285X00051
- YATES, T. M., Tracy, A. J., and Luthar, S. S. (2008). Nonsuicidal self-injury among "privileged" youths: longitudinal and cross-sectional approaches to developmental process. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 76(1), 52. doi: 10.1037/0022-006X.76.1.52
- YURDUGÜL, H. (2005). "Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Kapsam Geçerliği için Kapsam Geçerlik İndekslerinin Kullanılması". XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Denizli.

Ek

Sevgili Öğrenciler, aşağıda ebeveynlerinizin (anne ve baba) size karşı olan bazı yaklaşımları sorulmaktadır. Bu ifadeleri dikkatlice okuyunuz ve her bir ifade için doğru olan seçeneği işaretleyiniz. Doğru yanıtlar vermeniz, araştırmadan sağlıklı sonuçlar elde etmek için çok önemlidir. **LÜTFEN HİÇBİR SORUYU BOŞ BIRAKMAYINIZ.**

EBBÖ

1	2	3	4	5
Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Ebeveynlerim, kardeşlerimin ya da akrabalarımın başarısını benim başarımla karşılaştırır.	1	2	3	4	5
2. Ebeveynlerim benden bekledikleri akademik başarıya ulaşamadığımda beni suçlar.	1	2	3	4	5
3. Başarılı olmamın ölçütünü ebeveynlerim belirler.	1	2	3	4	5
4. Derslerime yeteri kadar çalışsam bile ebeveynlerim ek çalışmalar yapmam için zorlar.	1	2	3	4	5
5. Ebeveynlerim istedikleri başarıya ulaşamadığımda benim için yapılan harcamaları dile getirir.	1	2	3	4	5
6. Ebeveynlerim için çevrenin başarıma yönelik yorumları önemlidir.	1	2	3	4	5
7. Ebeveynlerim beni başarı konusunda arkadaşlarım ile karşılaştırır.	1	2	3	4	5
8. Ebeveynlerimin belirledikleri hedeflere ulaşamadığımda evde tartışma yaşanır.	1	2	3	4	5
9. Ebeveynlerim başarı sıralamam gerilediğinde beni suçlar.	1	2	3	4	5
10. Ebeveynlerim benden çok başarımla gurur duyar.	1	2	3	4	5
11. Ebeveynlerim başarımdaki paylarının, benimkinden daha çok olduğunu belirtir.	1	2	3	4	5
12. Ebeveynlerimin benden tek beklentisi başarılı olmamdır.	1	2	3	4	5
13. Ebeveynlerim başarılı olabilmek için verdiğim çabanın yetersiz olduğunu söyler.	1	2	3	4	5
14. Ebeveynlerim bir başarısızlık durumunda tüm başarılarımı yok sayar.	1	2	3	4	5
15. Başarılarım artarak devam etse bile ebeveynlerim yetinmez.	1	2	3	4	5

Not: EBBÖ kaynak gösterilerek, izin alınmaksızın kullanılabilir.